

Komentár k nedeľným čítaniam a k synode 2021-2023 (3/3)

XXXII. nedeľa Cez rok B, 7.11.2021

Ľudovít Pokojný

SKUTOČNÍ UČENÍCI

Na začiatok môjho príhovoru cítim povinnosť vrátiť sa k jednej veci, o ktorej hovoril pápež František u nás na Slovensku. Boli to chvíle plné pokoja, radosti a pokornej múdrosti, ktoré oslovili aj vzdialených katolíkov, iných kresťanov i nepokrstených ľudí.

Z tých mnohých hlbokých a dôležitých myšlienok si však mnohí katolíci pamätajú najmä odporúčanie o dĺžke kňazských kázni: cez týždeň 5 min a v nedeľu 10-15 min. Ja s ním súhlasím, lebo niekedy tie naše príhovory sú teoretické a niektorí z nás nevedia nájsť koniec kázne, ako sa hovorí. Teda súhlasím s pápežom. Ale dovoľím si povedať aj B k tejto veci.

V dnešnej dobe sa stáva, že keď ako Vaši farári chceme s vami prehĺbiť slová pápeža alebo inú dôležitú tému pre život n/vašej Cirkvi, a zorganizujeme stretnutie mimo sv. omše, tak príde skoro nikto. A to je smutné. Nevymýšľam si, u nás ste viacerí boli toho svedkami. Ale ani si nestážujem – iba Vás informujem o skutkovom stave, aby ste vedeli.

Napríklad, počas 2 minulých septembrových víkendov som mal po prvý krát pre Vás systematicky pripravené zamyslenia o našej viere. Hovoril som o tom 2 mesiace dopredu, bolo to bohato pripravené a podané novým spôsobom, to znamená nie teoreticky ani moralizujúco. A viete koľko ľudí prišlo? 2-3-4, okrem technikov. Viem, aj Ježiš hovoril o nezájme ľudí, teda nič nové pod slnkom. Ale toto sa mi nezdá ako naša spolupráca, či spoločné kráčanie.

Snažím sa ja, ale ako viem aj moji kolegovia na Slovensku, prispôbiť sa vlastným veriacim a cítime zodpovednosť napr. aj za aktuálne najdôležitejšiu udalosť, ktorá sa dotýka našej Cirkvi za posledných 60 rokov. Preto využívame aspoň nedeľné sv. omše a prihovárame sa Vám aj s touto témou, aby ste vedeli. Viem, že je to možno o 5 min viac, ako by sa malo, ale čo máme robiť? Preto si Vás dovoľím požiadať o trpezlivosť a pozornosť, lebo je to naozaj dôležité. Ďakujem pekne za pochopenie. Prosím, prepáčte túto úvodnú poznámku. Uvidíte, je tiež dôležitá pre to, čo teraz nasleduje.

Takže. Počas dvoch minulých nediel sme sa zamysleli nad dvoma osobami z evanjelia: slepý Bartimej a po múdrosti túžiaci pisár, znalec Zákona. Obaja sú dôležití aj pre náš aktuálny, synodálny proces, ku ktorému nás pozval pápež František: Bartimej je príkladom človeka, ktorý pochopil, že Boh má o neho záujem, že ho miluje a vrátil mu schopnosť vidieť a vytvárať vzťahy – preto už nie je „vedľa“ cesty, ale uteká „po“ ceste kričiac aj iným, že majú vziať odvahu, majú vstať a utekať k Bohu, lebo Boh volá aj ich; pisár, znalec Zákona je zasa príkladom človeka, ktorý úprimne hľadá, je zvedavý, ale aj otvorený pre spoločné uvažovanie. Obaja zosobňujú dve časti autentického dialógu: 1. schopnosť vytvárať vzťahy a 2. schopnosť otvorene a spoločne premýšľať. Čaká nás ešte tretia časť dialógu, ktorá završuje a naplňuje dialóg ako taký: je to spolupráca, spoločná akcia.

PISÁRI, ZNALCI ZÁKONA A CHUDOBNÁ VDOVA

Pozrime sa najprv na dnešný úryvok z evanjelia.

Znalci Zákona, o ktorých evanjelium hovorí dnes, sú odlišní od toho z minulej nedele. Sú to nábožní muži, avšak autoritatívni, urobili si modlu zo svojej viery a zo svojej sociálnej úlohy. Ježiš ich tu opisuje ako márnivých ľudí, ktorí svoju službu využívajú na hľadanie moci a úcty.

Žijú z úcty ľudí a tešia sa absolútne nezaslúženej povesti.

Ježiš tu hovorí aj o vdovstve. Pre ženu to bol stav veľkej bolesti, ba skutočná tragédia. Znamenalo to byť bez sociálnej podpory, a ak jej nepomáhala rodina, musela žobrať alebo, čo je horšie, robiť prostitútku, aby mohla prežiť. Stav vdovy bol teda vtedy najhorší, aký si možno predstaviť.

Ako z toho von? Ježiš vyzdvihuje gesto, ktoré ona urobila: do srdca Boha (ktoré symbolizovala chrámová pokladnica) vhodila pre ňu to najpodstatnejšie, nie nadbytok. Dnes by sme povedali, nevenovať Bohu voľný čas, tých pár minút nedeľnej omše či dennej modlitby, alebo trochu moralizovania o tom, čo robia druhí. Ale dať mu svoje srdce. Teda všetko, čím si. Aj to, čím sa tváriš, že si. Boh chce teba, nie tvoj svätý obrázok. On ťa miluje takého, aký si/takú, aká si.

Vdova v evanjeliu vhodila do chrámovej pokladnice iba pár mincí, zatiaľ čo ľudia známi a nábožní sa ukazovali, že vhadzovali značné sumy pre novopostavený chrám. Ježiš však vychválil štedrosť tejto ženy, ktorá dala a obetovala Bohu to, čo sama potrebovala, a ignoroval štedré sumy a tituly aktuálnych milionárov.

Čo to znamená? V živote sú chvíle, keď stratíme všetko: prácu, zdravie, milovanú osobu i vôľu žiť. Sú to strašné chvíle, kedy sa nám zdá, že to neprežijeme. Robíme krok za krokom, drží nás ešte nejaký ten cit, ale sme zmierení s tým, že končíme. Koľko ľudí v takomto stave som už stretol!

Niektorí by povedali, že vdova z evanjelia je naivná, ba hlúpa, lebo to, čo dala, nielen že je málo pre chrám, pre Boha, ale že je to aj zbytočné. Veď ani nevie, kam tie peniaze pôjdu – možno sa z nich vysmeje chrámový ekonóm, možno ich použijú na nákup saponátu na chrámovú podlahu, alebo niečo iné.

Ale pozor! Jej gesto vyzdvihuje Ježiš, lebo je „prorocké“, je nekonečné: to málo, čo má, dáva Bohu. I keď dáva málo, vychádza to z jej srdca, z toho, čím ona je, pretože nemá nič. Avšak zapája sa, spolupracuje pre Boha. Nedeleguje to na iných.

Evanjelista Marek nám na konci svojho evanjelia hovorí to, čo pochopil pri nasledovaní Ježiša: že náš život je dar, ktorý sme dostali, a že ho máme naplniť tým, že aj my budeme darom pre druhých.

Dnes si s poľovníkmi zvlášť spomíname na sv. Huberta, patróna poľovníkov. Sv. Hubert bol presne takýto: pochopil, že nemá myslieť na seba, má sa pridať ku Kristovi, spolupracovať s ním a byť darom pre druhých. Pretože len láska pohýna svet dopredu. Sme teda tým, čo dávame. Takýto je skutočný učeník Ježiša Krista.

3. DIALÓG SA NAPLŇUJE A ZAKONČUJE VO VZÁJOMNEJ SPOLUPRÁCI (kultúra spolupráce)

Tento príbeh s vdovou i život sv. Huberta nás uvádzajú do poslednej, tretej časti dialógu, to znamená do zakončenia a naplnenia dialógu. Brazílsky filozof menom Paulo Freire, jeden z najuznávanejších autorov o dialógu, vo svojej knihe „Pedagogika utláčaných“ zdôrazňuje, že premýšľanie a konanie idú ruka v ruku a že „autentický dialóg znamená premeniť svet okolo seba.“ Dialóg sa preto nekončí pri diskusnom stole, ale vedie k akcii. Úlohou dialógu je dosiahnuť zhodu potrebnú pre spoločnú akciu.

Rozšírená mentalita však hovorí, že spolupracovať môžu iba osoby, ktoré majú rovnaké

názory. Ale ukazuje sa, že na zahojenie hlbokých rán tohto globalizovaného sveta je potrebná aj tzv. transverzálna spolupráca, čiže spolupráca so všetkými ľuďmi. Znamená to tešiť sa z odlišnosti druhého, pozvať ho do spolupráce, lebo každý môže niečím prispieť, nikto nie je nadbytočný. Napr. aj ľudia zasiahnutí rôznymi životnými komplikáciami, alebo aj bez viery v Boha či iní majú svoj uhol pohľadu, vidia niečo, čo sa nedá rozpoznať z centra moci, kde sa väčšinou robia kľúčové rozhodnutia (por. František, Fratelli tutti 215.217). V tomto zmysle hovoril už pápež sv. Ján Pavol II. Takto je teda možná autentická, hlboká a stabilná zmena, ktorá zahŕňa všetkých a je pre dobro všetkých.

NA ZÁVER

Počas týchto troch nediel (24.10., 31.10., 7.11.) som sa Vám snažil priblížiť podstatu dialógu. Skutočný dialóg je základ synodálneho štýlu života Cirkvi.

Synoda, ktorá sa začala, sa naozaj týka všetkých nás. Všetci sme pozvaní, aby sme vyjadrili svoj názor bez obáv a vo vzájomnej úcte k druhým, ako nás to učí Ježiš. Budeme tak spoločne objavovať to prekvapenie, ku ktorému nás vedie Duch Svätý.

Dôležité je teda: 1) vytvoriť a zachovať vzťah s druhým človekom a podporovať jeho myslenie pre spoločné dobro, 2) spoločne premýšľať a hľadať pravdu, dobro, krásu a vzájomnú lásku, 3) spolupracovať so všetkými, ktorí chcú spoločne s nami kráčať.

Toto sú kroky toho „nového štýlu života Cirkvi“, ku ktorému nás pozýva pápež František a o ktorom hovorí aj tzv. Prípravný dokument a Vademékum tejto našej synody (www.synoda.sk).

Som presvedčený, že tento rozbitý svet a rodiny s mnohými bolesťami práve toto od nás očakávajú. A tiež som presvedčený, že sme schopní pomôcť všetkým rodinám v našej farnosti a v celej obci osvojiť si tento štýl skutočného dialógu. I keď konflikty a zatrpknutosť ničia mosty, nezabudnime, že život je umením láskavosti, stretávania sa a dialógu.